

Danske doktordisputatser i musikvidenskab

– en fortegnelse og et tillæg i anledning af 100-året for Angul Hammerichs disputats

af Thomas Holme Hansen

“Det er i de videnskabelige grader, universitetet røber sit oprindelige væsen og dettes udspring i fælleseuropæisk universitetstradition. ... I dem udtrykte universiteterne deres fornemste og mest centrale opgave: at danne lærde mænd, der var værdige til at bære lærdommens insignier og at udøve de rettigheder, der var knyttet dertil”.

Thomsen, s. 337.¹

Prologus pro tempore

Menneskets trang til at bevare og videregive indhøstet viden og erfaring i form af lyd og billede er urgammel. Igennem årtusinder har man udviklet metoder og systemer til overførsel af snart sagt enhver form for information. Menneskets behov for bl.a. at kunne tælle og dermed kalkulere er på denne baggrund for så vidt indlysende, også når det gælder en af de mest u håndterlige af alle fysiske størrelser: TIDEN. Vores måde at tælle tiden på er derimod mindre indlysende, i hvert fald mindre konsekvent, eftersom den i visse henseender følger naturen, i andre regnestokken. Når tiden antager længder af flere år, anvendes i den vestlige verden regnestokken, eller rettere sagt 10-talsystemet. Quinquennier, decennier, centenarier og heltalsmultipla heraf bliver derfor ‘helt naturligt’ dominerende i vores opfattelse og registrering af længere tidsforløb. Sagt med andre ord, så ville Columbus’ såkaldte opdagelse af Amerika i 1492 gå aldeles upåagtet hen i 1992, hvis ikke det havde været for 10-talsystemet og dets fortræffeligheder.²

Man kunne nu henfalde i spekulationer over det betimelige i, at

vores valg af måleenhed og optælling af samme så at sige i sig selv afstedkommer en pludselig, iøvrigt uforklarlig, interesse for at indhøste ny viden indenfor et bestemt felt, at midlet ikke bare influerer måleresultatet, men i en vis grad også bestemmer, hvad der på det pågældende tidspunkt er værd at måle på og med hvilken intensitet, det skal foregå. I stedet for vælger nærværende arbejde at præsentere endnu en årstalsaffødt høst af informationer, bevidst vedkendende sig traditionerne for TIDSskrift af enhver art.

Den 19. oktober 1892 forsvarede Angul Hammerich den første danske doktordisputats i musikvidenskab. Nærværende arbejde meddeler en fortegnelse over de danske musikdisputatser samt et tillæg hertil (s. 247ff). Foruden en mere formel introduktion til denne fortegnelse gives et overblik over disputatsordningens udvikling frem til idag samt over musikfagets ældre historie ved Københavns Universitet. Fremstillingen koncentrerer sig om selve doktorgraden fremfor professorembedet, om selve disputationen fremfor det tilhørende ceremoniel, om musikdisputatserne og musikfaget som helhed fremfor Angul Hammerich og netop hans disputats. Det sidste afsnit i fremstillingen er viet endnu en 100-års jubilar, Knud Jeppesen; blandt de danske musikdisputatser indtager hans afhandling en ubetinget førsteplads, når det gælder international anerkendelse og musikvidenskabelig betydning.

“... lateinisches Allerlei Ruskomsnusk” – 1

Disputatsordningen ved Københavns Universitet³ og den hermed forbundne terminologi har i tidens løb undergået store forandringer, hvorfor der indledningsvist kort skal redegøres for de væsentligste udviklingstræk og de værste sprogforbistringer. Mens begrebet disputats/disputation nu om stunder især finder anvendelse i forbindelse med den forholdsvis sjældne erhvervelse af doktorgraden – hvor doktoranden, *præses*, ved en offentlig forsvarshandling overfor en række opponenter, officielle såvel som opponenter *ex auditorio*, forsvarer en af ham selv forfattet afhandling – indgik denne form for meningsudveksling tidligere som en langt mere integreret og omfattende del af universitetets dagligdag. Der blev både holdt disputation i undervisningsøjemed, for opretholdelse af stipendium, ved tiltrædelse af professorembede⁴ og for erhvervelse af akademiske grader.

Grundlaget for de seneste to århundreders promotionsvæsen er nedlagt i universitetsfundatsen af 1788, i hvilken det for første gang for alle fakulteter blev bestemt, at doktorgraden kun kunne opnås efter både indlevering og forsvar af en skriftlig disputats.⁵ Det skelsættende i denne bestemmelse – understregningen af den skriftlige afhandling som disputatsens væsentligste bestanddel – bliver evident, når man erindrer sig, at doktoranden oprindelig ikke var forfatter (*autor*) til afhandlingen, men ved disputationen optrådte i rollen som såkaldt *respondent*, der overfor opponenterne forsvarede en eller flere *theser* i reglen forfattet af fakultetets dekan. Teserne var oprindelig ganske kortfattede sætninger, som med tiden tog form af mindre afhandlinger. Hovedvægten lå m.a.o. i den mundtlige handling, hvor doktoranden skulle vise, at han mestrede disputerekunsten.

At præses-betegnelsen på den tid ikke var knyttet til doktoranden, men til den person, der ledede forsvarshandlingen og vel at mærke bistod doktoranden, giver et godt indtryk af de tvivlsspørgsmål, der i tidens løb er opstået med hensyn til bl.a. forfatterskabet til disputatser.⁶ Bistanden fra præses bortfaldt endeligt i 1824, hvor det bestemtes, at afhandlingen skulle forsvares *sine præside* – præses-betegnelsen er her-efter overgået til doktoranden – og i 1836 afskaffedes endvidere den såkaldte *respondent*-virksomhed, som indtil da havde tilladt doktoranden at have en helt tredje person til at støtte sig i forsvaret.⁷

Det for en senere tid bemærkelsesværdige forhold, at doktoranden overhovedet havde hjælp behov, skyldtes i mindre grad det substansielle, d.v.s. den i disputatsen behandlede *materie*, som det rent formidlingsmæssige i forsvarshandlingen, nemlig at latinen – lærdomssproget par excellence – selvsagt var obligatorisk ved disputationen. Selvom latinen var den overhovedet vigtigste forudsætning for akademiske studier, kunne den godt volde de implicerede parter store kvaler. Herom vidner f.eks. et brev dateret 1803 fra arkæologen P.O. Brøndsted, i hvilket han om en teologisk disputats skriver: "Der vil da blive en Støj als wie der Henker! Og Sveden strømme fra de lærde Pander i Strømmeviis. Og Biskoppen, tænk engang, har havt den Svaghed at gjøre Ophævelser om at faae den første Plads som Opponent".⁸ Ifølge bekendtgørelsen af 1854 skulle forsvaret stadig føres på latin, og *respondent*-virksomheden havde altså indtil sin afskaffelse overvejende karakter af simpel sproglig bistand til doktoranden. Først med bekendtgørelsen af 1866 indførtes dansk i forsvarshandlingen.

Disputatsens tekst var naturligvis også affattet på latin, men vel at mærke oftest oversat fra dansk, hvilket ikke altid forbedrede afhand-

lingen. Om sin egen disputats for magistergraden skriver samme Brøndsted i 1805: "Nu begynder jeg paa Mandag ret for Alvor paa min Disputats, som skal være færdig i en Ruf, tænker jeg, og indeholde lateinisches Allerlei Ruskomsnusk, ...".⁹ Forordningen af 1824 foreskrev stadig latin som eneste sprog i afhandlingen, mens bekendtgørelsen af 1854 omsider muliggjorde et valg mellem latin og dansk.¹⁰ Samtidig med latinens tilbagetog indenfor både de mundtlige og de skriftlige fremstillingsformer – et tilbagetog som påbegyndtes allerede omkring midten af det 18. århundrede – voksede efterhånden interessen for de levende fremmedsprog. Det var dog først med anordningen af 1921, at der omsider åbnedes mulighed for ved særlig tilladelse at affatte afhandlingen på et fremmed sprog, normalt engelsk, fransk eller tysk; i så fald skulle den altid ledsages af et dansk resumé.

Målet for alle anstrengelserne, den høje grad og de til denne knyttede rettigheder, har i tidens løb også været genstand for reformer – i forhold til afhandlingen og forsvaret dog i mere begrænset omfang. Indtil midten af 1800-tallet var Københavns Universitet efter klassisk forbillede inddelt i fire fakulteter: teologi, jura, medicin og filosofi. Idet en stor del af disciplinerne (især de sproglige og filosofiske) i sidstnævnte var en nødvendig forudsætning for studier ved de tre øvrige fakulteter, havde Det filosofiske Fakultet siden middelalderen haft status af en form for propædeutik, og var derfor det laveste i rang.¹¹ Som følge heraf var den højeste og eneste egentlige grad ved Det filosofiske Fakultet *magistergraden*, og ikke *doktorgraden* som ved de tre andre fakulteter, hvor der endvidere fandtes den lavere *licentiatgrad*. At magistergraden ikke tillagdes samme vægt som doktorgraden ses tydeligt af, at den med både doktor- og magistergraden opnåede *jus docendi*, forelæsningsretten, som helt frem til vore dage har været doktorgradens egentlige rettighed, for magistrenes vedkommende ikke gav ret til at forelæse ved det samme kateder som indehavere af doktorgraden, nemlig i det øverste auditorium – men ved det mindre fornemme i det nederste auditorium. Det var endvidere ganske almindeligt, at en mand, der havde taget magistergraden, senere erhvervede en af de tre doktorgrader.¹² Udviklingen gik i retning af en ligestilling mellem fakulteterne, men man skal helt frem til 1824, før den filosofiske doktorgrad, *doctor philosophiae*, indføres; som en højere grad end magistergraden og – vigtigst – ligestillet med doktorgraden i de øvrige fakulteter.¹³

“... de barba imperatoris”

Som allerede omtalt var disputatsbegrebet ikke begrænset til doktor-disputatsen. Datidens universitetsundervisning bestod af forelæsnin-ger (diktat!), repetitioner (af diktaten!), såkaldte deklamationer, d.v.s. fremsigelse af en udarbejdet latinsk tale, og endelig disputationer. I tiden før bogtrykkerkunsten gjorde lærebøger alment tilgængelige, var diktat selvsagt en nødvendighed for overhovedet at etablere en tekst, som den studerende kunne forholde sig til. At “diktere-uvæsenet” her-efter forblev praksis – en universitær svøbe med livskraft langt op i 1700-tallet – må forklares med, at diktaten på den ene side var en yderst bekvem undervisningsform med et for professorerne næsten uforanderligt pensum, som de studerende på den anden side rimelig-vis ubesværet kunne lære udenad og dermed bevise deres flid.

I forhold hertil krævede disputereøvelserne for såvel professorerne som studenterne en anderledes engageret indsats, idet denne del af undervisningen i både form og indhold skulle tjene som øvelser i at behandle videnskabelige spørgsmål – en skoling i erkendelse og for-midling, som må siges at mangle ved nutidens universitet. Det var pålagt professorerne jævnlige at holde disputationer – heraf betegnel-sen professordisputatser eller ordinære disputatser – ved hvilke især de ældre studerende fik lejlighed til både at forsvare og opponere imod de i reglen af professoren affattede teser, og til op i 1800-tallet indgik i undervisningen “disse aandelige Turneringer, ... med den rige Lejligh-ed, de gav til at lægge Veltalenhed, Slagfærdighed og dialektisk Snar-raadighed for Dagen i velrettede Angreb og glimrende Parader”.¹⁴

Studenter, som var alumner ved kommunitetet og kollegierne, var endvidere forpligtet til at afholde disputereøvelser for at oppebære stipendium.¹⁵ Disse bord- eller kollegiedisputatser var for mange en sur pligt, mens andre “holdte det for en manddoms bedrift at løbe om-kring paa collegier, som brølende løver, for at søge efter hver den præses, de kunde opsluge eller sætte i barocco”.¹⁶ Som det allerede er antydnet, lagdes der større vægt på formen end på indholdet, på selve diskussionens teknik og ‘kunstneriske udførelse’ end på emnets rele-vans; man behøver i den forbindelse blot at tænke på Holbergs hudflet-ning af disputerekunsten i f.eks. *Erasmus Montanus* (1722). Værst har det formodentlig stået til netop på kollegierne, hvor emnerne for disputereøvelserne i enkelte tilfælde har været totalt meningsløse.¹⁷

Det kan derfor ikke overraske, at disse forsvarshandlinger med studiekammeraterne som ivrige opponenter af og til udartede til groteske farcer med en både højrøstet og perfid – måske endog korporlig – disput. For nærværende er det endvidere interessant, at en stor del af disse disputatser blev trykt (for studentens egen regning!) og tilmed "recenseret i samtidens lærde tidender".¹⁸

"... en yndig Musiqve og Istemmen"

Københavns Universitet grundlagdes af Christian I i 1479. Indtil universitetets genoprettelse i 1537¹⁹ er vort kendskab til musik som universitetsdisciplin, både teoretisk og praktisk, yderst begrænset. Først med lektionskataloget fra 1537 og senere den i 1539 vedtagne *Fundatio et Ordinatio universalis Scholae Hafniensis*, som i de følgende 200 år var universitetets grundlov, ses forskrifter for musikundervisningen. I sidstnævnte indeholder stillingsbeskrivelsen for *Lector Musices* således følgende formaning: "Læsemesterne, baade Doctore og Magistre skal tilholde og drive alle Studentere til at øve sig saaledes i Musiqven, thi derved blive de desmeere muntre til deres øvrige Studeringer, meere stille og sagtmodige, ja blive til Mænd, som ere vel skikkede til at omgaaes Folk, og naar de siden faae Kone, Børn og Huusfolk, vil man faae at høre i deres Huse en yndig Musiqve og Istemmen".²⁰

I de første år efter genoprettelsen varetoges musikundervisningen af læsemesteren i matematik, Matthias [Mads] Hack († 1555), hvorefter hvervet fra 1545 permanent overgik til rektor ved Vor Frue Skole. Allerede i fundatsen af 1539 var der tale om en deltidsstilling til reduceret løn, og det er betegnende for musikfagets position ved universitetet, at det på intet tidspunkt i de følgende mere end 350 år normeres til fuldtidsstillinger endsiges besættes med kvalificerede lærerkræfter.²¹

Meddelelser om kontinuitet og indhold af musikundervisningen i denne lange periode er tilsvarende spredte og sparsomme, og meget tyder på, at faget har ført en forholdsvis upåagtet tilværelse. Ovennævnte forskrifter i hhv. lektionskatalog og fundats pålægger læsemesteren såvel forelæsninger over musikkens teori som øvelser i sang, og det samme fremgår af de få overleverede trykte lektionskataloger fra begyndelsen af 1600-tallet.²² Men om og i hvilket omfang de skiftende rektorer og muligvis enkelte lærere ved Vor Frue Skole (Metropolitanskolen)²³ har holdt disse øvelser og forelæsninger, er det imidlertid

vanskeligt at udtale sig, ligesom der kan konstateres en påfaldende mangel på "bevarede disputatser af den art, som ellers foreligger i betydeligt tal på andre områder".²⁴

Fra perioden før Hammerichs disputats er overleveret enkelte musikafhandlinger i universitetsregi, men fælles for disse er, at de enten er aflagt for en lavere grad end doktorgraden og/eller kun omhandler musik i begrænset omfang. For perioden 1482-1840 registrerer *Bibliotheca Danica*²⁵ under "musik" således kun tre kollegie-disputatser – en afhandling for Regentsen 1737 af P. Schow (1714-77), samt to afhandlinger for Borchs Kollegium 1742 og 1830 af hhv. J.C. Winsløw (1714-62) og S.C.W. Bindsbøll (1798-1871) – een disputats for mag.art.-graden af E.F.C. Bojesen fra 1833 samt et enkelt universitetsprogram fra Kiel 1801 af T. Baden (1765-1849). For perioden 1836-1926 er universitetsafhandlingerne samlet i den generelle fortegnelse *Danish Theses for the Doctorate and Commemorative Publications of the University of Copenhagen 1836-1926. A Bio-bibliography*,²⁶ som foruden doktordisputatser registrerer licentiat- og magisterafhandlinger samt afhandlinger fra universitetets årsprogrammer og festskrifter. Det eneste, der udover Hammerichs afhandling ses under overskriften "musikhistorie" (opført sammen med "teaterhistorie"), er en henvisning til ovennævnte E.F.C. Bojesens doktordisputats fra 1836. Denne afhandling, som i nærværende sammenhæng er registreret i tillægget, er i 1836-1926-fortegnelsen endvidere nævnt under "filosofi" men opregnet under "klassisk filologi".²⁷

Den førømtalte mangel på bevarede disputatser fra perioden indtil vort århundrede er altså – hvad enten det drejer sig om kollegie- eller doktordisputatser – meget påfaldende,²⁸ hvilket tilligemed manglen på sikre og fyldestgørende vidnesbyrd om musikundervisningen i perioden vidner om fagets manglende manifestation. Det er derfor nærliggende at inddele faget musiks historie ved Københavns Universitet i to hinanden klart adskilte perioder med Angul Hammerichs disputats fra 1892 som skæringspunkt.

Hvad angår musikundervisningen har den i tidsrummet før Hammerich formodentlig været af sporadisk karakter, i perioder måske endog ikke-eksisterende. I 1895 gør Hammerich imidlertid brug af sin erhvervede *jus docendi*, og med en næsten ubrudt række af forelæsninger frem til sin afsked i januar 1922 lægges grundstenene til fagets nyere historie ved universitetet. Bortset fra den omtalte normerede deltidstilligelse fra 1539 er det til Hammerich i 1896 oprettede midlertidige docentur således at betragte som universitetets første egentlige lærestol i musik.²⁹

Med hensyn til **musikafhandlinger** er Hammerichs disputats tilsvarende betydningsfuld, idet den som den første afhandling med alt-overvejende vægt på musikstoffet indbragte forfatteren den filosofiske doktorgrad.

Introduktion til fortegnelsen og tillægget

Fortegnelsen over de 22 danske musikdisputatser fra tidsrummet 1892-1992 (s. 247ff) er udarbejdet på baggrund af et stort antal trykte kilder samt interviews med adskillige af doktoranderne. Foruden en etablering af fulde bibliografiske data for hver enkelt disputats og dens eventuelle senere oversættelser og udgaver har målet været at tilvejebringe formelle oplysninger om dato for antagelse og forsvar af afhandlingen, dato for konferering af graden, opponenternes navne, o.s.v. De bibliografiske data er uden undtagelse hentet fra den trykte udgave af disputatserne, mens de formelle oplysninger er stykket sammen fra en broget vifte af kilder herunder specielt universiteternes årsberetninger og årbøger.

Eftersom de enkelte landes akademiske promotionsvæsen ikke er (og vel aldrig har været) afstemt efter hinanden, gælder som første kriterium for optagelse i fortegnelsen, at afhandlingen har indbragt forfatteren en dansk doktorgrad.³⁰ Som kriterium nummer to gælder, at afhandlingen har musikrelaterede problemstillinger som hovedemne.

Antallet og omfanget af nationale og internationale fortegnelser over musikdissertationer er stort,³¹ og i lyset heraf er det bemærkelsesværdigt, at den hidtil eneste danske fortegnelse med mere 'officiel' status daterer sig helt tilbage til *Dansk Aarbog for Musikforskning* 1964-65.³² Denne fortegnelse suppleres først og fremmest af fire oversigtsartikler over dansk musikforskning – ligeledes med en vis officiel status – af hhv. Herbert Rosenberg, Søren Sørensen, Torben Schousboe og Bo Marschner, som for de pågældende perioder også opregner doktordisputatserne.³³ Hverken DAM-fortegnelsen eller de nævnte arbejder er imidlertid i bibliografisk henseende særlig fyldestgørende, og ingen af dem indeholder de ovennævnte formelle oplysninger.

Tillægget til fortegnelsen (s. 253ff) indeholder en række afhandlinger, som i lighed med de 22 musikdisputatser opfylder det først opstillede kriterium, men derimod kun i begrænset eller meget ringe omfang omhandler musik. Når opmærksomheden alligevel henledes på disse dis-

putatser, skyldes det, at de synliggør den emnemæssige afgrænsning til musikdisputatserne og samtidig i en vis udstrækning må siges at tilhøre den traditionelle musikvidenskabs grænseområder og hjælpe-discipliner.

Hovedkilderne til disse afhandlinger udgøres af den førnævnte fortegnelse *Danish Theses ... 1836-1926* samt fortsættelsen *Danish Theses for the Doctorate 1927-1958. A Bibliography*.³⁴ Under overskriften "musik-historie" registreres for perioden 1836-1926 som nævnt kun Hammerich (og Bojesen), mens 1927-1958-fortegnelsen under "musik" opregner de 6 musikdisputatser fra det pågældende tidsrum samt Carl Stiefs disputats fra 1953 (se tillægget). Det bemærkes, at hverken Jeppesen, Krogh eller Abrahamsen, som i 1924 fik deres udenlandske doktorgrader kendt ækvivalerende den danske, er medtaget i fortegnelsen. Blandt musikdisputatserne er Arnholtz' afhandling fra 1938 et eksempel på, hvad man kunne kalde en tværfaglig disputats,³⁵ og den er da også opregnet under både "musik" og "litteraturvidenskab". Flere af de i tillægget registrerede afhandlinger kan også betegnes som tværeller flerfaglige, men tilhører iøvrigt så forskellige fagområder som filologi (Bojesen), psykologi (Buch), litteraturhistorie (A. Møller og N. Møller), folkeviseforskning (Frandsen, Stief, Andersen, Piø, Meisling), sprogvidenskab (Kroman, Fafner) og danseforskning (Torp).³⁶

"... lateinisches Allerlei Ruskomsnusk" – 2

Som en afrunding af det kortfattede *vue* over disputatsordningens ældre historie skal her knyttes et par bemærkninger til de bestemmelser for doktorgradens erhvervelse, som har været gældende i de seneste ca. 100 år. Disse bestemmelser er i hovedtrækkene meget lig hinanden og deres forløbere, hvorfor kun ændringer og detaljer af relevans for nærværende sammenhæng fremhæves. De pågældende bestemmelser er nedlagt i hhv. forordningen af 1824, anordningerne af 1927 og 1940 samt bekendtgørelserne af 1972, 1977 og 1987.³⁷ I sidstnævnte fastsættes følgende: Til at bedømme en indleveret afhandling nedsættes et bedømmelsesudvalg på 2 eller 3 medlemmer (§11), som afgiver en motiveret skriftlig indstilling om afhandlingens antagelse eller om dens forkastelse (§12); ved antagelse skal forfatteren drage omsorg for, at eksemplarer af den kan erhverves mindst 4 uger, før forsvaret finder sted (§17).

I bekendtgørelserne af 1972 og 1977 – og kun dem – kunne det ordinære bedømmelsesudvalg bestå af indtil 5 medlemmer – en mulighed, som for musikdisputatsernes vedkommende er taget i anvendelse i mindst ét tilfælde.

Den skriftlige indstilling er i modsætning til flere andre universitære bedømmelser (f.eks. i forbindelse med besættelse af professorater) ikke offentlig tilgængelig. Mere interessant og fra en nutidig synsvinkel helt ubegribeligt er imidlertid, at afhandlingens forfatter – uanset udfaldet af bedømmelsen – først med bekendtgørelsen af 1972 har fået en stadfæstet ret til at se indstillingen! Under udarbejdelsen af anordningen af 1927 var spørgsmålet om doktorandens ret til at se bedømmelsen genstand for omfattende debat,³⁸ og selvom der i praksis kun sjældent nægtedes forfatteren en vis aktindsigt, mundede forhandlingerne ikke ud i en egentlig retsregel, men kun i følgende lakoniske passus: "Findes en indsendt Doktorafhandling ikke egnet til Forsvar for Doktorgraden, *meddeles* dette Forfatteren" (fra §7 i anord. af 1927). I bekendtgørelsen af 1972 fastsættes i §9, at forfatteren "skal *gøres bekendt* med det fagkyndige udvalgs indstilling om afhandlingen", og i bekendtgørelsen af 1977, §13, at den endelige indstilling *tilsendes* forfatteren.³⁹

Hvad angår forfatterens pligt til at lade afhandlingen trykke og offentliggøre skal bemærkes, at hovedparten af musikdisputatserne er indleveret til bedømmelse i en utrykt dansk udgave, og herefter trykt inden forsvaret – eventuelt i oversættelse.⁴⁰

Forsvarshandlingen er offentlig og tjener det formål at efterprøve, om doktoranden selv har skrevet afhandlingen og iøvrigt "sidder inde med betydelig videnskabelig indsigt og modenhed ...".⁴¹ To af bedømmelsesudvalgets medlemmer fungerer som opponenter *ex officio*,⁴² til hvilke der hver gives højst 1 1/2 time, mens opponenter *ex auditorio* maksimalt tildeles 3/4 time hver; hele forsvarshandlingen må højst vare 6 timer. Med hensyn til opponenternes rækkefølge findes der i de nævnte bestemmelser ingen retningslinier – ej heller ses fordringer hvad angår de uofficielle opponenter eventuelle 'stand' eller 'rang' – men praksis synes altid at have været, at de uofficielle opponenter tager ordet imellem de to officielle.⁴³

Doktorgraden konfereres, hvis de officielle opponenter finder forsvaret fyldestgørende. Selvom den skriftlige afhandling som nævnt har været doktordisputatsens ubetinget væsentligste bestanddel siden fundatsen af 1788, har den mundtlige handling fortsat haft den berettigelse, at "bedømmelsen af den, enten forsvarets utilstrækkelighed

eller eventuelle grove anstød mod velanstændigheden, skulle komme i betragtning ved gradens konferering".⁴⁴

Jeppesen, Krogh og Abrahamsen

Blandt de 22 musikdisputatser indtager Knud Jeppesens, Torben Kroghs og Erik Abrahamsens en særstilling, idet de er forsvaret i udlandet og senere konverteret til den danske doktorgrad. Jeppesen indleverede i første omgang sin afhandling til bedømmelse ved Københavns Universitet, som grundet Hammerichs tilbagetræden imidlertid ikke så sig i stand til at bedømme den.⁴⁵ Noget tilsvarende *kan* have gjort sig gældende med hensyn til Kroghs og Abrahamsens afhandlinger⁴⁶ – faktum er, at de alle disputerede i udlandet, Jeppesen i Wien, Krogh i Berlin og Abrahamsen i Fribourg (Schweiz).

Det vil i denne sammenhæng føre for vidt at redegøre detaljeret for promotionsvæsenet ved hvert enkelt af disse universiteter, men følgende skal dog anføres: Den danske doktorgrad modsvares ved de tyske universiteter af den såkaldte habilitation; denne ligger over den almindelige tyske doktorgrad, som nærmere kan betragtes som målet for et almindeligt eksamensorienteret studium end en højere akademisk grad.⁴⁷ Den samtidige studieordning ved Wiens Universitet foreskrev således for "Erlangung des Doktorates der Philosophie" valget af et bifag⁴⁸ – og noget tilsvarende synes at have været gældende i Berlin og Fribourg. Jeppesen tog således bifag i filosofi og nordisk filologi, Krogh i kunsthistorie og filosofi, og Abrahamsen i de historiske hjælpevidenskaber.⁴⁹ Med denne 'lille' doktorgrad⁵⁰ opnåede de i første omgang såkaldt *venia docendi* (forelæsningsstilladelse) ved Københavns Universitet,⁵¹ for ved kongelig resolution i 1924 endelig at opnå den danske doktorgrad.⁵² Det bemærkes samtidig, at der ikke kan have påhvilet forfatterne den førnævnte i Danmark gældende pligt til at lade afhandlingen trykke og offentliggøre inden forsvaret, eftersom hverken Jeppesens eller Kroghs, og formodentlig heller ikke Abrahamsens afhandling har foreligget trykt før forsvaret i udlandet.

I nærværende sammenhæng har det vist sig umuligt at komplettere oplysningerne vedrørende trekløveret Jeppesen, Krogh og Abrahamsens disputationer,⁵³ men i den udstrækning, det er muligt, indgår de dog i følgende statistiske redegørelse.

Lidt statistik

Af de 22 doktorander er 20 universitetsuddannede i Danmark. De to undtagelser er Jane Mink Rossen, som er MA (Master of Arts) fra Columbia University, New York, og Morten Levy, som har diplomeksamen i musikteori og -historie fra Det Kgl. Danske Musikkonservatorium. Efter at det i 1915 blev muligt at tage magisterkonferens i musikhistorie ved Københavns Universitet, bestod som de tre første Erik Abrahamsen i 1917, Knud Jeppesen i 1918 og Torben Krogh i 1919. Da det til Hammerich personligt oprettede docentur i musikhistorie var bortfaldet med hans afsked i januar 1922, oprettedes i 1923 et normeret docentur samtidig med at betegnelsen musikhistorie afløstes af musikvidenskab.⁵⁴ Larsen, Schiørring, Glahn, Hamburger, Sørensen, Maegaard, Mathiassen og Egeland Hansen er således mag.art.er i musikvidenskab, de to sidstnævnte fra Aarhus Universitet. Ved Københavns Universitet indførtes musik som hovedfag i 1938, og Ryom og Busk er således begge cand.mag.er i musik og fransk, F.V. Nielsen i musik og dansk. De øvrige doktorander har ingen musikvidenskabelig universitetsuddannelse; Arnholtz er cand.mag. i engelsk og tysk, og Raasted cand.mag. i klassisk filologi og kristendomskundskab; Hammerich er cand.polit. i nationaløkonomi, Thodberg cand.theol., Bentzon mag.scient. i etnografi, og Wiedeman mag.art. i alm. og sammenlignende litteraturhistorie.

Torben Krogh er med sine 27 år den hidtil yngste danske doktor i musik, mens Jane Mink Rossen – iøvrigt feltets eneste kvinde – tog doktorgraden i en alder af 54 år; doktorand-alderen stiger markant op gennem århundredet og ligger i gennemsnit omkring 40 år.

Siden anordningen af 1940 gjorde det muligt at erhverve doktorgraden ved Aarhus Universitet er to musikdisputatser forsvaret her (Mathiassen og Egeland Hansen). En enkelt er forsvaret ved Danmarks Lærerhøjskole (F.V. Nielsen) – iøvrigt som den eneste for den pædagogiske doktorgrad – mens Københavns Universitet tegner sig for resten.

Tidsrummet fra en afhandlings antagelse til dens forsvar kan, afhængig af eventuelle vanskeligheder forbundet med oversættelse og trykning, variere fra nogle få uger (Larsen, Glahn) til adskillige år (Rossen, Levy (næsten 7 år!)), mens graden normalt konfereres umiddelbart efter forsvarets afholdelse. Flere af disputaterne er publiceret i udgivelsesrækker, omfanget af dem varierer fra 200-300 'små' sider til op imod 1000 A4-sider, alle indeholder med undtagelse af Larsen og Wiedeman nodeeksempler og med undtagelse af Hammerich, Jeppesen, Krogh (og Levy) endvidere et resumé. Sprogligt fordeler de sig på dansk (8), tysk (6), engelsk (6) og fransk (2).

Oppositionen ex officio udgøres hovedsagelig af de danske musikforskere, som selv har erhvervet doktorgraden; nærmere bestemt 24 af de 38 officielle oppositioner ved de disputatser, der er forsvaret her i landet. Angul Hammerichs disputats blev i mangel af kvalificeret sagkundskab forsvaret med opposition fra "to musikinteresserede fakultetsmedlemmer fra beslægtede fag"⁵⁵ – P.E. Holm var pro-

fessor i historie, Kr. Kroman professor i filosofi – mens oppositionen ved alle senere musikdisputatser altid har talt mindst een anerkendt musikforsker. Når frases Hammerichs disputats har afhandlingens emne i fem tilfælde krævet sagkundskab fra et andet fag: i tre tilfælde filologi, hvorfra professorerne L.L. Hammerich, Carsten Høeg og Poul Johs. Jensen hentedes i hhv. 1938, 1939 og 1966; desuden i 1969 professor i etnografi Joh. Nicolaisen, og i 1987 den tidligere professor i kultursociologi Torben Monberg; – og i seks tilfælde (udover de tre i udlandet forsvarede afhandlinger) deltagelse af udenlandske musikforskere: her dominerer svenskerne med Moberg i 1954, Kjellberg i 1982, samt Gabrielsson og Ling i 1987; endvidere Dahlhaus i 1972 og nordmanden Sevåg i 1990. Blandt de officielle opponenter har Henrik Glahn været den mest aktive med fem oppositioner – heraf alene de tre i løbet af kun 2 1/2 måned i 1966 – mens Jens Peter Larsen, Nils Schiørring og Søren Sørensen har opponeret hver fire gange.

Oppositionen ex auditorio kan helt mangle, hvilket var tilfældet i 1939, 1950, 1955, 1977 og 1987, men tæller normalt 2-3 personer. Der er i reglen tale om musikalske fagfolk og blandt disse lejlighedsvis det (tredje) medlem af bedømmelsesudvalget, som ikke er beskikket som officiel opponenter, hvilket f.eks. var tilfældet i 1966 (Mathiassen), 1979, 1983 og 1990.

Epilogus pro Jeppesen

Knud Jeppesens disputats er trykt i en dansk (1923), en tysk (1925)⁵⁶ og to engelske udgaver (hhv. 1927 og 1946). I Knud Jeppesens Samling på Statsbiblioteket findes to manuskripter til disputatsen⁵⁷ – begge maskinskrevne og udaterede – hvoraf det ene bærer titlen *Palestrinastil med særligt Henblik paa Dissonansbehandlingen*. Bortset fra mindre sproglige forskelle⁵⁸ er den trykte danske udgave stort set overensstemmende med dette manuskript, som samtidig må formodes at være den afhandling, Jeppesen indsendte til Københavns Universitet i begyndelsen af 1922.⁵⁹

Det andet manuskript, som bærer titlen *Die Dissonanzbehandlung in Palestrina's Werken*, er i modsætning til det førstnævnte en upagineret gennemslagskopi uden indklistrede nodeeksempler. Dette manuskripts tyske oversættelse af disputatsen er ikke fuldstændig, men omfatter (udover indholdsfortegnelse og oversigt over forkortelser) kun s. 10-15 (forordet) og s. 85-292 (hoveddelen "Palestrina og Dissonansen" samt "Afsluttende Bemærkning") i den trykte danske udgave.⁶⁰ Sammenholdes de tilsvarende afsnit i den trykte tyske udgave (hhv. s. IX-XV og s. 78-265) med manuskriptet, er der fraset mindre sproglige korrektioner ligeledes i det store og hele overensstemmelse.

Forklaringen på den ufuldstændige oversættelse leveres af den tyske musikforsker Alfred Orel i en recension af Jeppesens disputats offentliggjort i maj 1924, hvorfra følgende passus skal meddeles: "Unter den stillkritischen musikwissenschaftlichen Veröffentlichungen der letzten Jahre bedeutet Jeppesens "Palestrinastil" wohl eine der bedeutendsten, und es ist nur lebhaft zu bedauern, daß der dänischen Ausgabe noch keine deutsche gefolgt ist. Dem Gefertigten lag der Hauptteil des Werkes ("Palestrina und die Dissonanz") in einer vom Verfasser selbst besorgten deutschen Übersetzung vor – sie wurde an der Wiener Universität als Dissertation eingereicht – hinsichtlich des restlichen Teiles (S. 1-84) ist er Herrn E. Skeel-Giörling für die Übersetzung zu Dank verpflichtet".⁶¹

Man kan altså formode, at Jeppesen oversatte, og ved Wiens Universitet indgav og forsvarede en udvalgt del af det danske manuskript, nemlig afhandlingens hoveddel "Palestrina og Dissonansen" og – selvom Orel ikke oplyser herom – den "Afsluttende Bemærkning". Eftersom den trykte tyske udgave ikke giver oplysning om oversætter(e), må det imidlertid stå hen i det uvisse, om den faktisk indeholder omtalte Skeel-Giörlings oversættelse af s. 1-84.

Hvad angår titlen på den ved Wiens Universitet forsvarede afhandling, hersker der ligeledes en vis usikkerhed. *Riemann Musiklexikon* (12. udg.) og *New Grove Dictionary* anfører under opslaget "Jeppesen, Knud Christian" titlen *Die Dissonanzbehandlung bei Palestrina*, mens Jeppesen i sin autobiografiske MGG-artikel (måske af pladshensyn) kun anfører titlen på den trykte tyske udgave. Flere andre kilder, heriblandt dissertationsfortegnelsen fra Det humanistiske Fakultet ved Wiens Universitet,⁶² anfører imidlertid den samme titel som ses i Statsbibliotekets tyske manuskript, hvorfor denne titel er anført i omstående fortegnelse.⁶³

Danske doktordisputatser i musikvidenskab

I både fortegnelsen og tillægget er de bibliografiske og formelle data for hver afhandling opstillet på følgende måde:⁶⁴

Forfatternavn (i kantet parentes sættes eventuelle for-, mellem- og efternavne, som ikke fremgår af afhandlingen), fødsels- og evt. dødsår, afhandlingens titel.

Eventuel udgivelsesrække, forlag, trykkested, trykkeår, antal bind, antal sider (romertal i kantet parentes angiver upaginerede sider), sprog i afhandlingen (evt. oversætter), resumé (evt. oversætter), (nodeeksempler), evt. genoptryk. Oplysning om bogformat er udeladt.

Universitet, dato for antagelse og forsvar af afhandlingen, dato for konferering af graden, officielle og uofficielle opponenter (med oplysning om akademisk grad eller embede).

Med undtagelse af F.V. Niensens disputats (1983) er samtlige afhandlinger forsvaret for den filosofiske doktorgrad. Eventuelle kommentarer og supplerende oplysninger til de enkelte afhandlinger er placeret i noterne.

Fortegnelse 1892-1992

1892

Angul Hammerich (1848-1931): *Musiken ved Christian den Fjerdes Hof. Et Bidrag til dansk Musikhistorie.*

Wilhelm Hansen. Kbh. 1892. 1 bd. [vi]/258 s. Dansk. Intet resumé. (Nodebilag).

Københavns Universitet, ant. 13/4-1892, forsv. 19/10-1892, konf. 29/10-1892. Opp. ex off.: dr.phil. P.E. Holm, dr.phil. Kr.F.V. Kroman.⁶⁵ Opp. ex aud.: dr.jur. Johs.C.H.R. Steenstrup, cand.phil. Thomas Laub, cand.phil. S.A.E. Hagen.

1922

Knud [Christian] Jeppesen (1892-1974): *Palestrinastil med særligt Henblik paa Dissonansbehandlingen.*⁶⁶

Levin & Munksgaards Forlag. Kbh. 1923. 1 bd. 296 s. Dansk. Intet resumé. (Nodeeks.)

Wiens Universitet (m. titlen: *Die Dissonanzbehandlung in Palestrinas Werken*),

ant. efter 27/2-1922, forsv. 12/7-1922, (konf. ?). Opp. ex off.: Dr. Guido Adler, Dr. Robert Lach. Opp. ex aud.: Ingen (?). Godkendt som ækvivalerende dansk disputats 18/4-1924.

Udgaver på andre sprog:

Der Paestrinastil und die Dissonanz.

Breitkopf & Härtel. Leipzig 1925. 1 bd. xiv/270 s. Tysk (oversat af forf. og (måske) E. Skeel-Giörling). Intet resumé. (Nodeeks.)

The Style of Palestrina and the Dissonance. With an introduction by Edward J. Dent.

Levin & Munksgaard. Kbh. Humphrey Milford. Oxford Univ. Press. London 1927. 1 bd. [viii]/272 s. Engelsk (oversat af Margaret W. Hamerik). Intet resumé. (Nodeeks.)

The Style of Palestrina and the Dissonance. With an introduction by Edward J. Dent. Second revised and enlarged edition.

Ejnar Munksgaard. Kbh. Humphrey Milford. Oxford Univ. Press. London 1946. 1 bd. [xii]/306 s. Engelsk (oversat af Margaret W. Hamerik og Annie I. Fausbøll). Intet resumé. (Nodeeks.) – Genoptryk: New York. London 1971.

1922

Torben [Thorberg] Krogh (1895-1970): *Zur Geschichte des dänischen Singspiels im 18. Jahrhundert.*

Buchdruckerei Walter Hillger. Berlin 1923. 1 bd. [iv]/299/viii s. Tysk. Intet resumé. (Nodeeks.)

Levin & Munksgaards Forlag. Kbh. 1924. 1 bd. [iv]/299/vi s. Tysk. Intet resumé. (Nodeeks.)⁶⁷

Berlins Universitet (Friedrich Wilhelms-Universität Berlin), (ant. ?), forsv. 21/12-1922, konf. 19/1-1923. Opp. ex off.: Dr. Johannes Wolf, Dr. Carl Stumpf. Opp. ex aud.: Ingen (?). Godkendt som ækvivalerende dansk disputats 18/4-1924.

1923

Erik [Schack Olufsen] Abrahamsen (1893-1949): *Éléments romans et allemands dans le chant grégorien et la chanson populaire en Danemark.*

Publications de l'Académie Gregorienne de Fribourg (Suisse). Cahier XI. P. Haase & Søn. Kbh. 1923. 1 bd. 235 s. Fransk. Dansk resumé. (Nodeeks.)

Fribourgs Universitet (Schweiz), (ant. ?), forsv. 3/1-1923, konf. 10/3-1923. Opp. ex off.: Dr. Peter Wagner. Opp. ex aud.: Ingen (?). Godkendt som ækvivalerende dansk disputats 18/4-1924.

1938

Arthur Arnholtz (1901-1973): *Studier i poetisk og musikalsk rytmik. I. Principielt.*

Levin & Munksgaard. Ejnar Munksgaard. Kbh. 1938. 1 bd. 424 s. Dansk. Tysk resumé. (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 11/3-1938, forsv. 19/5-1938, konf. 23/5-1938. Opp. ex off.: dr.phil. Erik Abrahamsen, dr.phil. L.L. Hammerich. Opp. ex aud.: sognepræst Harald Vilstrup, dr.phil. Louis Hjelmslev.

1939

Jens Peter Larsen (1902-1988): *Die Haydn-Überlieferung*.⁶⁸

Ejnar Munksgaard. Kbh. 1939. 1 bd. 335 s. Tysk (oversat af forf.). Dansk resumé. (Ingen nodeeks.)

Fotografisk genoptryk: Kraus International Publications. München 1980 (m. suppl. forord; 18 s. maskinskr.)

Københavns Universitet, ant. 15/11-1939, forsv. 14/12-1939, konf. 16/1-1940. Opp. ex off.: dr.phil. Carsten Høeg, dr.phil. Erik Abrahamsen. Opp. ex aud.: Ingen.

1950

Nils Schiørring (*1910): *Det 16. og 17. århundredes verdslige danske vise-sang. En efterforskning efter det anvendte melodistofs kår og veje.* 1-2.

Thaning & Appels Forlag. Kbh. 1950. 2 bd. xvi/397 + viii/185 s. Dansk. Tysk resumé. (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 2/5-1950, forsv. 8/7-1950, konf. 2/10-1950. Opp. ex off.: dr.phil. Arthur Arnholtz, dr.phil. Jens Peter Larsen. Opp. ex aud.: Ingen.

1954

Henrik Glahn (*1919): *Melodistudier til den lutherske salmesangs historie fra 1524 til ca. 1600.* 1-2.

Rosenkilde & Bagger. Kbh. 1954. 2 bd. [viii]/294 + [vi]/74 s. Dansk. Tysk resumé. (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 2/11-1954, forsv. 14/12-1954, konf. 24/1-1955. Opp. ex off.: fil.dr. Carl-Allan Moberg, dr.phil. Jens Peter Larsen. Opp. ex aud.: dr.phil. Nils Schiørring, mag.art. Søren Sørensen, mag.art. Ulrich Teuber.

1955

Povl Hamburger (1901-1972): *Subdominante und Wechseldominante. Eine entwicklungsgeschichtliche Untersuchung.*

Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck. Kbh. Breitkopf & Härtel. Wiesbaden 1955. 1 bd. 251 s. Tysk (oversat af forf.). Dansk resumé. (Nodeeks. v. Anna Lisa Raben).

Københavns Universitet, ant. 2/11-1954, forsv. 20/1-1955, konf. 24/1-1955. Opp. ex off.: dr.phil. Knud Jeppesen,⁶⁹ dr.phil. Jens Peter Larsen. Opp. ex aud.: Ingen.

1958

Søren [Ole] Sørensen (*1920): *Diderich Buxtehudes vokale kirkemusik. Studier til den evangeliske kirkekantates udviklingshistorie.*

Ejnar Munksgaard. Kbh. 1958. 2 bd. xii/335 + [vi]/56 s. (nodebilag). Dansk. Tysk resumé (oversat af Merete Mezger). (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 20/3-1958, forsv. 13/5-1958, konf. 29/5-1958. Opp. ex off.: dr.phil. Nils Schiørring, dr.phil. Jens Peter Larsen. Opp. ex aud.: fil.lic. Bo Lundgren, mag.art. Ulrich Teuber.

1966

Christian Thodberg (*1929): *Der byzantinische Alleluiarionzyklus. Studien im kurzen Psaltikonstil.*

Monumenta Musicae Byzantinae. Subsidia Volumen VIII. Ejnar Munksgaard. Kbh. 1966. 1 bd. 239 s. Tysk (oversat af Holger Hamann). Dansk resumé. (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 9/6-1965, forsv. 17/6-1966, konf. 15/9-1966. Opp. ex off.: dr.phil. Henrik Glahn, dr.phil. Nils Schiørring. Opp. ex aud.: cand.mag. Nanna Schiødt, cand.mag. Jørgen Raasted.

1966

Jørgen [Juul] Raasted (*1927): *Intonation Formulas and Modal Signatures in Byzantine Musical Manuscripts.*

Monumenta Musicae Byzantinae. Subsidia Volumen VII. Ejnar Munksgaard. Kbh. 1966. 1 bd. xii/238 s. (heraf 12 dobb.sider). Engelsk (oversat af forf.). Dansk resumé. (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 9/6-1965, forsv. 5/7-1966, konf. 15/9-1966. Opp. ex off.: dr.phil. Henrik Glahn, dr.phil. Poul Johs. Jensen. Opp. ex aud.: dr.phil. Chr. Thodberg.

1966

Finn Mathiassen (*1928): *The Style of the early Motet (c. 1200-1250). An Investigation of the Old Corpus of the Montpellier Manuscript.*

Studier og publikationer fra Musikvidenskabeligt Institut Aarhus Univer-

sitet 1. Dan Fog Musikforlag. Kbh. 1966. 1 bd. 212 s. Engelsk (oversat af Johanne M. Stochholm). Dansk resumé. (Nodeeks.)

Aarhus Universitet, ant. 7/2-1966, forsv. 3/9-1966, konf. 3/9-1966. Opp. ex off.: dr.phil. Henrik Glahn, dr.phil. Søren Sørensen. Opp. ex aud.: dr.phil. Knud Jeppesen, mag.art. Jan Maegaard.

1969

Andreas Fridolin Weis Bentzon (1936-1971): *The Launeddas. A Sardinian Folk Music Instrument*. Vol. one-two.

Acta Ethnomusicologica Danica No. 1. Dansk Folkemindesamling. Skrifter 1. Akademisk Forlag. Kbh. 1969. 2 bd. 158 + [viii]/160 s. Engelsk (af forf., Jørgen Sonne, Kathryn Mahaffy). Dansk resumé. (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 24/9-1968, forsv. 4/12-1969, konf. 9/12-1969. Opp. ex off.: dr.phil. Arne Johannes Nicolaisen,⁷⁰ dr.phil. Nils Schiørring. Opp. ex aud.: komponist Thorkild Knudsen, cand.jur. Poul Rovsing Olsen.

1972

Jan [Carl Christian] Maegaard (*1926): *Studien zur Entwicklung des dodekaphonen Satzes bei Arnold Schönberg*. I-II (+ Notenbeilage).

Wilhelm Hansen Musik-Forlag. Kbh. 1972. 3 bd. 191 + 647 + [ii]/103 s. Tysk (oversat af forf.). Dansk resumé. (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 7/9-1970, forsv. 22/6-1972, konf. 27/6-1972. Opp. ex off.: Dr.phil. Carl Dahlhaus, dr.phil. Nils Schiørring. Opp. ex aud.: cand.mag. Jens Brincker.

1977

Peter Ryom (*1937): *Les manuscrits de Vivaldi*.

Antonio Vivaldi Archives. Kbh. 1977. 1 bd. + 1 hæfte. 590 + 8 s. Fransk (af forf.). Dansk resumé (hæfte: *Sammenfattende redegørelse for afhandlingen Les manuscrits de Vivaldi*). (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 11/10-1977, forsv. 1/12-1977, konf. 13/12-1977. Opp. ex off.: dr.phil. Søren Sørensen, dr.phil. Henrik Glahn. Opp. ex aud.: Ingen.

1979

Finn Egeland Hansen (*1938): (2 afhandlinger) (A) *H 159 Montpellier. Tonary of St Bénigne of Dijon. Transcribed and annotated by F. Egeland Hansen*. (B) *The Grammar of Gregorian Tonality. An Investigation Based on the Repertory in Codex H 159, Montpellier*. (Text + Tables).

Studier og publikationer fra Musikvidenskabeligt Institut Aarhus Universitet II, III-IIIa. Dan Fog Musikforlag. Kbh. 1974, 1979. (A) 1 bd. 53/[iv]/607 s.

(B) 2 bd. 307 s. + tables (upag.). Engelsk (oversat af Shirley Larsen). (A) Intet resumé. (B) Dansk resumé. (Nodeeks.)
Aarhus Universitet, ant. 1978,⁷¹ forsv. 2/11-1979, konf. 5/11-1979. Opp. ex off.: dr.phil. Finn Mathiassen, dr.phil. Søren Sørensen. Opp. ex aud.: dr.phil. Henrik Glahn, dr.phil. Jørgen Raasted, mag.art. Gunnar Heerup, cand.mag. Jørgen Raun Byberg.

1982

Erik [Povl] Wiedemann (*1930): *Jazz i Danmark – i tyverne, trediverne og fyrerne. En musikulturel undersøgelse.* 1-3.

Gyldendal. Kbh. 1982. 2 bd. (+ 3 cass.bånd = 'bd. 3'). 467 + 277 s. Dansk. Engelsk resumé. (Ingen nodeeks.)
Københavns Universitet, ant. 15/12-1981, forsv. 4/6-1982, konf. 8/6-1982. Opp. ex off.: fil.dr. Erik Kjellberg, dr.phil. Jan Maegaard. Opp.ex aud.: patentingeniør Georg Broch-Nannestad, redaktør Bent Henius, dr.phil. Sven Møller Kristensen, fhv. skoleinspektør Torben Gregersen, Børge Roger Henriksen.

1983

Frede V. Nielsen (*1942): *Oplevelse af musikalsk spænding.*

Akademisk Forlag. Kbh. 1983. 2 bd. (+ 1 cass.bånd). [xii]/x/337 + 96 s. Dansk. Engelsk resumé (oversat af Marianne Grønholdt og Bent Sunesen). (Nodeeks.)
Danmarks Lærerhøjskole, ant. 25/3-1983, forsv. 9/12-1983 (for den pædagogiske doktorgrad), konf. 13/1-1984. Opp. ex off.: fil.dr. Alf Gabrielsson, fil.dr. Jan Ling. Opp. ex aud.: dr.phil. Finn Egeland Hansen, fil.dr. Ingmar Bengtsson.

1986

Gorm Busk (*1937): *Friedrich Kuhlau. En biografi og en kritisk analyse af hans musikdramatiske produktion.*

PubliMus. Engstrøm & Sødring. Danmark 1986. 1 bd. 448 s. Dansk. Tysk resumé. (Nodeeks. v. Bent Kallehauge).
Københavns Universitet, ant. 7/4-1986, forsv. 31/10-1986, konf. 6/11-1986. Opp. ex off.: dr.phil. Søren Sørensen, dr.phil. Jan Maegaard. Opp. ex aud.: dr.phil. Nils Schiørring, musikforlægger Dan Fog.

1987

Jane Mink Rossen (*1932): *Songs of Bellona Island (na taungua o Mungiki).* Vol. one-two.

Acta Ethnomusicologica Danica 4. Danish Folklore Archives. Skrifter 5.

Language and Culture of Rennell and Bellona Islands: Volume VI. Forlaget Kragen. Kbh. 1987. 2 bd. xvi/367 + [xiii]/121 s. Engelsk (af forf). Engelsk resumé. (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 4/6-1985, forsv. 18/11-1987, konf. 26/11-1987. Opp. ex off.: dr.phil. Torben Monberg, dr.phil. Henrik Glahn. Opp. ex aud.: Ingen.

1990

Morten Levy (*1939): *The World of the Gorrlaus Slåtts. A Morphological Investigation of a Branch of Norwegian Fiddle Music Tradition.*

Acta Ethnomusicologica Danica No. 6. Dansk Folkemindesamling. Skrifter 7. Forlaget Kragen. Kbh. 1989. 3 bd. (+ 1 cass.bånd). [ii]/iii/772 s. (bd. 1-2) + ii/188 s. (bd. 3). Engelsk (oversat af Gunver Krabbe). Dansk resumé.⁷² (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 14/6-1983, forsv. 20/4-1990, konf. 26/4-1990. Opp. ex off.: førsteamanuensis Reidar Sevåg, dr.phil. John Bergsagel. Opp. ex aud.: dr.phil. Finn Egeland Hansen.

Tillæg til fortegnelsen

1836

Ernst Frederik Christian Bojesen (1803-1864): *De problematis Aristotelis.*

Bianco Luno & Schneider. Kbh. 1836. 1 bd. [vi]/118 s. Latin (og græsk). Intet resumé. (Ingen nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 11/9-1836, forsv. 26/10-1836, (konf. ?). *Respondente ornatissimo*:⁷³ G.S. Jörgensen.

1898

Ejnar Buch (1866-1903): *Om fornemmelsers "sammensmeltning", særlig ved klang-indtryk.*

Gyldendalske boghandel. Kbh. 1898. 1 bd. [iv]/167/[iv] s. Dansk. Intet resumé. (Ingen nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 25/6-1898, forsv. 28/9-1898, konf. 6/10-1898. Opp. ex off.: dr.phil. Kr.F.V. Kroman, dr.phil. Alfred G.L. Lehmann. Opp. ex aud.: dr.jur. et phil. H. Høffding.

1922

Arne Møller (1876-1947): *Hallgrímur Péturssons Passionssalmer. En Studie over islandsk Salmedigtning fra det 16. og 17. Aarhundrede.*

Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag. Kbh. etc. 1922. 1 bd. 212 s. Dansk. Intet resumé. (Ingen nodeeks.)
Københavns Universitet, ant. 22/3-1922, forsv. 8/6-1922, (konf. ?). Opp. ex off.: dr.phil. Finnur Jónsson, dr.phil. Valtýr Gudmundsson. Opp. ex aud.: Ingen.

1923

Niels Møller (1885-1958): *Salmesprog og Salmetyper. En psykologisk Undersøgelse af Reformationsaarhundredets danske Menighedssang til og med Hans Thomissøns Salmebog.*

M.P. Madsens Boghandel. Kbh. 1923. 1 bd. xxxiii/141/195 s. Dansk. Intet resumé. (Ingen nodeeks.)
Københavns Universitet, ant. 7/4-1923, forsv. 8/5-1923, (konf. ?). Opp. ex off.: dr.phil. Vilh. Grønbech, dr.phil. Hans Brix. Opp. ex aud.: professor V. Dahlerup, professor J. Oscar Andersen, docent Lorenz Bergmann, pastor Severinsen.

1927

Ernst Frandsen (1894-1952): *Mariaviserne. Den lyriske Madonnadigtning fra Danmarks Middelalder belyst gennem Bønnebegernes Prosatexter.*

Levin & Munksgaards Forlag. Kbh. 1926. 1 bd. 224 s. Dansk. (Dansk resumé). (Ingen nodeeks.)
Københavns Universitet, ant. 17/12-1926, forsv. 21/4-1927, konf. 1/5-1927. Opp. ex off.: dr.phil. Vilh. Grønbech, dr.phil. Hans Brix. Opp. ex aud.: pater P.D. Steide, cand.phil. G.M. Vøhtz.

1947

Erik [Jørgensen] Kroman (1892-1982): *Musikalsk Akcent i Dansk. Med Tillæg: Svenske Indvandring i Danmark i Oldtiden.*

Einar Munksgaard. Kbh. 1947. 1 bd. [vi]/275 s. Dansk. Engelsk resumé. (Ingen nodeeks.)
Københavns Universitet, ant. 17/6-1946, forsv. 16/12-1947, konf. 23/2-1948. Opp. ex off.: dr.phil. Johs. Brøndum-Nielsen, dr.phil. L.L. Hammerich. Opp. ex aud.: lektor Poul Andersen, lektor Eli Fischer-Jørgensen, mag.art. Ella Jensen, dr.phil. Anders Bjerrum, dr.phil. Kristian Hald, dr.phil. Harry Andersen, overlæge Viggo Starcke, dr.phil. Arthur Arnholtz.

1953

Carl Stief (*1914): *Studies in the Russian historical song.*

Rosenkilde og Bagger. Kbh. 1953. 1 bd. [xiv]/274 s. Engelsk (oversat af Aase

Holst). Dansk resumé. (Ingen nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 29/9-1953, forsv. 19/11-1953, konf. 30/11-1953. Opp. ex off.: dr.phil. Ad. Stender-Petersen, dr.phil. Anton Karlgren. Opp. ex aud.: dr.phil. Carsten Høeg.

1964

Jørgen Fafner (*1925): *Strofer og strofebygning. Grundtræk af den klassiske strofes morfologi.*

G.E.C. Gads Forlag. Kbh. 1964. 2 bd. xvi/325 s. (bd. 1-2). Dansk. Tysk resumé. (Nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 30/9-1963, forsv. 1/12-1964, konf. 18/1-1965. Opp. ex off.: dr.phil. Arthur Arnholtz, dr.phil. Oluf Friis. Opp. ex aud.: dr.phil. L.L. Hammerich, overlærer Anton Aagaard.

1985

Flemming [Gotthelf] Andersen (*1950): *Commonplace and Creativity. The Role of Formulaic Diction in Anglo-Scottish Traditional Balladry.*

Odense University Studies from the Medieval Centre vol. 1. Odense University Press 1985. 1 bd. x/404 s. Engelsk (af forf.). Dansk resumé. (Ingen nodeeks.)

Odense Universitet, ant. 22/8-1984, forsv. 14/6-1985, konf. 19/6-1985. Opp. ex off.: dr.phil. Minna Skaftte Jensen, dr.phil. Andreas Haarder. Opp. ex aud.: arkivar Iørn Piø, MA Thomas Pettitt, Dr. Otto Holzapfel.

1985

Iørn Piø (*1927): *Nye veje til Folkevisen. Studier i Danmarks gamle folkeviser.*

Gyldendal. Kbh. 1985. 1 bd. 344 s. Dansk. Engelsk resumé (oversat af Norman Shine). (Ingen nodeeks.)

Odense Universitet, ant. 19/6-1985, forsv. 25/10-1985, konf. 20/11-1985. Opp. ex off.: dr.phil. Mogens Brøndsted, fil.dr. Bengt R. Jonsson. Opp. ex aud.: dr.phil. Erik Dal, cand.phil. Peter Meisling, cand.phil. Rita Pedersen, dr.phil. Flemming G. Andersen, dr.phil. Nils Schiørring, fhv. lærer Valborg Volsing Johansen.

1988

Peter Meisling (*1948): *Agnetes latter. En folkevisemonografi.*

Akademisk Forlag. Kbh. 1988. 1 bd. 360 s. Dansk. Engelsk resumé (oversat af forf., Torben Meisling, Stan Bento). (Ingen nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 2/3-1987, forsv. 27/5-1988, konf. 9/6-1988. Opp. ex off.: dr.phil. Iørn Piø, dr.phil. Thomas Bredsdorff. Opp. ex aud.:

dr.phil. Poul Lindegaard Hjorth, dr.phil. Minna Skafte Jensen, cand.phil.
Rita Pedersen, Britt Hansen.

1990

Lisbet Torp [Jensen] (*1949): *Chain and Round Dance Patterns – A Method for Structural Analysis and Its Application to European Material.*

Museum Tusulanum Press. Danmark 1990. 3 bd. 173 + 220 + 118 s. Engelsk (af forf.). Dansk resumé. (Ingen nodeeks.)

Københavns Universitet, ant. 7/2-1989, forsv. 14/12-1990, konf. 10/1-1991.

Opp. ex off.: Dr. Roderyk Lange, dr.phil. Jan Maegaard. Opp. ex aud.: William C. Reynolds, Anca Giurchescu, fil.dr. Jan Ling, dr.phil. Ole L. Smith.

Litteraturliste

- Aarhus Universitet 1928-1978*. Udg. af Det lærde Selskab under red. af Gustav Albeck, Århus 1978 (Acta Jutlandica LI).
- Aarhus Universitet. Aarsberetning, 1933-34ff* (– 1978-79) fra 1980 dækkende kalenderåret. Tidligere: *Universitetsundervisningen i Jylland. Aarsberetning, 1928-29ff* (– 1932-33).
- Blinkenberg, Andreas: *Aarhus Universitet 1928-1953*, Kbh. 1953 (Acta Jutlandica XXV,1).
- Danish Theses for the Doctorate and Commemorative Publications of the University of Copenhagen 1836-1926. A Bio-Bibliography*, Kbh. London 1929.
- Danish Theses for the Doctorate 1927-1958. A Bibliography*, Kbh. 1962.
- “Fortegnelse over doktordisputatser, prisopgaver og specialeafhandlinger i musikvidenskab ved Københavns og Aarhus universiteter (indtil 31/12-1964)”, *DAM*, iv, 1964-65, s. 151-160.
- Hammerich, Angul: *Dansk Musikhistorie indtil ca. 1700*. Kbh. 1921.
- Københavns Universitet 1479-1979*. Bind I-XIV. Udg. af Københavns Universitet ved 500 års jubilæet, Kbh. 1979ff. – I: *Almindelig historie 1479-1788*, red. S. Ellehøj, L. Grane, K. Hørby, Kbh. 1991. – III: *Almindelig historie 1936-1979. Studenterne 1760-1967*, red. S. Ellehøj og L. Grane, Kbh. 1986. – XI: *Det filosofiske Fakultet 4. del*, red. P.J. Jensen, Kbh. 1979. – XIV: *Universitets- og videnskabshistorisk bibliografi*, red. S. Ellehøj, L. Grane og K. Hørby, Kbh. 1990. (Bind II: *Almindelig historie 1788-1936* er som det sidste bind i rækken endnu ikke udkommet (februar 1993)).
- Københavns Universitet 1929*. Udg. i Anledning af 450 Aars Jubilæet under Redaktion af Povel Fønss og Erik Rindom, Kbh. u. år.
- Københavns Universitet. Årbog, 1968-69ff* (– 1975-76), fra 1977 dækkende kalenderåret. Tidligere: *Årbog for Københavns Universitet* hhv. *Årbog for Københavns Universitet* (med undertitler), 1864-71ff (– 1967-68).
- Marschner, Bo: “Musikforskning i Danmark siden 1972 – en situationsrapport i store træk”, *Musiikki*, 1989, 1-4 (specialnr.), s. 74-86.
- Norvin, William: *Københavns Universitet i Reformationens og Orthodoxyens Tidsalder*. I-II, Kbh. 1937-40.
- Rosenberg, Herbert: “Musikwissenschaftliche Bestrebungen in Dänemark, Norwegen und Schweden in den letzten ca. 15 Jahren”,

AML, xxx, 1958, s. 118-137.

Rørdam, Holger Fr.: *Kjøbenhavns Universitets Historie fra 1537 til 1621*. I-IV, Kbh. 1868-1877.

Schousboe, Torben: "Dänische musikwissenschaftliche Publikationen seit 1958. Eine Übersicht", *AML*, xlv, 1972, s. 1-11.

Slottved, Ejvind: *Lærestole og lærere ved Københavns Universitet 1537-1977*, Kbh. 1978.

Smith, Fritze: *Bidrag til doktordisputatsens historie ved Københavns Universitet*, Kbh. 1950.

Stybe, Svend Erik: *Universitet og Åndsliv i 500 År*, Kbh. 1979.

Sørensen, Søren: "Das musikwissenschaftliche Studium in Dänemark seit 1870", *BzMw*, xiv, 1972, s. 109-131 (artiklen findes endv. i en forkortet dansk udgave; Musikvidenskabeligt Institut Aarhus Universitet 1972).

Thomsen, Ole B.: *Embedsstudiernes Universitet. En undersøgelse af Københavns universitets fundats af 1788 som grundlag for vores nuværende studiestruktur*. Bind 1-2, Kbh. 1975.

Noter

1. Med undtagelse af specielle referencer, som i deres helhed er anført i noterne, henviser forfatternavn eller titel til den generelle litteraturliste (s. 257f). Ved gentagne henvisninger til afsnit i værker skrevet af flere forfattere, f.eks. *Kbh. Univ. 1479-1979*, henvises til den note, der oplyser om det pågældende afsnits forfatter og titel.
2. Kendere af f.eks. det binære talsystem vil vide at værdsætte den numeriske skønhed i forskellen mellem 10111010100 og 11111010100, og samtidig forstå, at jubilæumsåret ikke er 1992, men derimod 2004, nemlig 2⁹ år efter 1492.
3. Indtil oprettelsen af Aarhus Universitet i 1928 var universitetet i København Danmarks eneste.
4. I Christian V's Danske Lov af 1683 hedder det således i Anden Bogs 20. Capitel §1, at "Ingen skal annammis til at være Professor i Kongens Universitet i nogen Facultet, uden hand tilforn uden Præside offentlig for opponentibus Professoribus disputeret haver"; jvf. Thomsen, s. 32.
5. Smith, s. 1, 26ff; Thomsen, s. 658; Birgit Løgstrup: "Københavns Universitet 1732-1788", *Kbh. Univ. 1479-1979*, I, s. 519f, 524.
6. For en uddybning heraf se Smith, s. 3, 11, 13-15.
7. Bojesens disputats fra 1836 (jvf. s. 239, 241, 253) blev formodentlig som en af de sidste forsvaret med bistand fra en *respondente ornatissimo*. Respondent-betegnelsen kan altså afhængig af tidspunkt knyttes til både doktoranden og en ham bistående person. De med doktoranden synonyme betegnelser *disserent*, *magistrant*, *promovend* og altså i visse tilfælde *respondent* anvendes iøvrigt ikke i nærværende fremstilling.
8. "Breve fra P.O. Brøndsted (1801-33)", *Memoirer og Breve*, udgivne af Julius Clausen og P.Fr. Rist. XLVII, Kbh. 1926, s. 51, (jvf. Smith, s. 77-78). – Brøndsted (1780-1842) var foruden professor i filologi og arkæologi, rektor ved Københavns Universitet, m.m. en fremragende klaverspiller, som bl.a. fik timer i generalbas hos Kuhlau.
9. *ibid.*, s. 107.
10. Den første dispensation fra kravet om latin i afhandlingen blev givet, da Angul Hammerichs farbroder, Martin J. Hammerich (1811-1881) i 1836 indgav den på dansk forfattede disputats for magistergraden *Om Ragnaroksmithen og dens Betydning i den oldnordiske Religion* (heraf periodiseringen 1836-1926 i *Danish Theses ...*, Kbh. 1929. Jvf. smst. s. xi); på trods heraf skulle den dog alligevel forsvares på latin! Mht. sproget både i afhandlingen og ved forsvaret var det ligesom med flere andre af de til promotionsvæsenet hørende regler således muligt at opnå dispensationer, hvis stigende antal normalt forudskikkede en egentlig ændring af gældende regler.
11. Norvin, I, s. 200. Se endv. Thomsen, s. 57ff; Slottved, s. 15, 50f.
12. Norvin, I, s. 179f, 264; Smith, s. 31. Kvinder fik først adgang til det akademiske studium i 1875 – ved Det teologiske Fakultet endog først i 1905 – mens den første kvinde tog doktorgraden i 1893; Stybe, s. 145-149; Eiler Nystrøm: "Københavns Universitet gennem 450 Aar. Et historisk Rids", *Kbh. Univ. 1929*, s. 53-55.
13. Magistergraden ligestilledes samtidig med de øvrige fakulteters licentiatgrad. I 1854 ophævedes magistergraden helt, og med licentiatgradens endelige bortfald i de øvrige fakulteter fandtes fra 1916 kun een grad i samtlige fakulteter, doktorgraden.
14. Nystrøm, *op.cit.*, s. 58. Jvf. endv. Norvin, I, s. 254ff.
15. For en nærmere redegørelse kan henvises til f.eks. Thomsen, s. 415-430.
16. Filosoffen F.C. Eilschov (1725-1750), her citeret efter: Johannes Pedersen: *Borchs Kollegiums Historie 1728-1823. Festskrift i Anledning af Kollegiets 225-Aars Jubilæum*, Kbh. 1916, s. 110.

17. Iflg. Thomsen (s. 421) disputerede en klosteralumne i 1760 vitterlig "de barba imperatoris" (om kejserens skæg)!
18. Pedersen, *op.cit.*, s. 123. Iflg. teologiprofessoren P.E. Müller (1776-1834) skadede dette studenterne "hvis indbildskhed blev opvakt, naar de saae deres svage aandsfostere paa prent" (s. 114).
19. Efter tiltagende religionsstridigheder ophørte universitetets virksomhed helt i 1530-31. Genoprettelsen i 1537 var et resultat af reformationens indførelse i Danmark samme år; Nystrøm, *op.cit.*, s. 17; Martin Schwarz Lausten: "Københavns Universitet i middelalderen 1479-ca. 1530" og "Københavns Universitet 1536-1588", *Kbh. Univ. 1479-1979, I*, s. 76, 88.
20. Citeret efter Nils Schiørring: "Musik", *Kbh. Univ. 1479-1979, XI*, s. 367. Schiørrings fremstilling af musikfagets historie ved Københavns Universitet (s. 345-403) er meget informationsrig og bestemt anbefalelsesværdig.
21. Slottved anfører, at "lærestolen i musik, ..., tabte snart sin betydning for universitetets undervisning, omend lønnen på de 20 daler gennem små 300 år fortsat blev udbetalt [til rektor ved Vor Frue Skole]" (s. 22).
22. Lektionskatalogerne er gengivet hos Rørdam, IV, nr. 390 (1603-04), 438 (1612-13), 480 (1618-19) og 489 (1619-20). Jvf. Jens Glebe-Møller: "Københavns Universitet 1588-1621", *Kbh. Univ. 1479-1979, I*, s. 187-189.
23. Adskillige i den lange række af rektorer beklædte indtil flere professorater ved Københavns Universitet; jvf. rektorlisten i C.A.S. Dalberg og P.M. Plum: *Metropolitan-skolen gennem 700 Aar*, Kbh. 1916, s. 277-279, samt tillæg her til: *Hundrede Aars Metropolitanere* udg. af P.M. Plum, s. 3-4.
24. Schiørring, *op.cit.*, s. 356. Schiørring leverer ikke en præcis kronologi for musikundervisningen, men anfører dog, at "Angul Hammerich genoptog, ..., i 1895 efter mere end hundrede års forløb ... undervisningen i musikhistorie ved universitetet" (s. 376), hvilket synes at stemme overens med Hammerichs eget udsagn om, at "Stillingen som Universitetets Lector musicus holdt sig ned til Holbergs Tidalder. Den sidste Indehaver, vi har fundet af denne Værdighed, er Clemmens Schade [† 1765] Anno 1750" (s. 113). Slottveds påstand om, at "stillingens indehaver såvidt man kan se er ophørt med at fungere ved universitetet allerede før 1600" (s. 148), dementeres af de omtalte lektionskataloger, men andre udsagn taler for, at musikundervisningen ikke desto mindre var ophørt langt tidligere end antaget af Schiørring og Hammerich. Således Nystrøm, ifølge hvem "musikteoretiske Forelæsninger holdtes til ind i Kristian IV's Tid; siden hørte de op, og i de senere Universitetsfundatser omtales ikke denne Disciplin" (*op.cit.*, s. 30), og G. Skjerne: "Da Schacht [1660-1700] kom til Københavns Universitet [i 1678], var man her forlængst ophørt med at læse over Musiken. ... [Lektoratet] mistede ... i Tidens løb enhver praktisk Betydning, og naar man endnu i 1661 finder Jørgen Eylersen [1616-1686] betegnet som Rektor scholæ og Lector musicæ, er dette vist for den sidste Dels Vedkommende kun en tom Titel"; Matthias Henriksen Schacht: *Musicus Danicus eller Danske Sangmester*. Udgivet med en Indledning og Anmærkninger af Godtfred Skjerne, Kbh. 1928, s. xxi. I Thomsens meget omfattende redegørelse for universitetsforholdene i (især) 1700-tallet er musikfaget tilsvarende så godt som ikke-eksisterende. Jvf. endv. note 55.
25. *Bibliotheca Danica. Systematisk Fortegnelse over den Danske Literatur fra 1482 til 1830, ... Bind I-V*. Udg. ... ved Chr.V. Bruun (og L. Nielsen), Kbh. 1877-1914. Genudg. m. tillæg og henvisninger ... Kbh. 1961-1963. Endv. *Supplement 1831-1840 til Bibliotheca Danica* samt *Bibliotheca Slesvico-Holsatica. Fortegnelse over den slesvigske og holstenske Litteratur indtil 1840* udarb. af H. Ehrencron-Müller, Kbh. 1948.
26. Jvf. note 10.
27. Bojesens disputats er i *Bibliotheca Danica* registreret under "Den græske Literatur".
28. Schiørring, som fra det 20. århundrede opregner samtlige musikdisputats frem til og med 1779, supplerer (*op.cit.*, s. 356-358) med en musikrelateret disputats for den juri-

- diske doktorgrad ved Kiels Universitet 1693 af den dansk-norske militærofficer Georg Bertouch (i *Bibliotheca Slesvico-Holsatica* registreret under "Statsvidenskab"). Denne afhandling, som bærer titlen *De eo quod justum est, circa Ludos Scenicos Operasque modernas, dictas vulgo Operen*, kommer imidlertid ikke i betragtning i nærværende fremstilling, jvf. note 30.
29. For en nærmere redegørelse for Hammerichs undervisning og ansættelsesforhold kan henvises til f.eks. Schiørring, *op.cit.*, s. 372ff.
  30. Æresdoktorer, som jo ikke tildeles graden på baggrund af en afhandling, kommer således ikke i betragtning. Det samme gælder disputatser fra Kiels Universitet, som i en lang periode lå indenfor Danmarks grænser. De her gældende promotionsregler stillede ikke "tilnærmelsesvis de samme krav til doktoranden" som reglerne ved Københavns Universitet, og selv efter gentagne forhandlinger i 1800-tallet lykkedes det ikke at vedtage en for begge universiteter gældende promotionsordning; Smith, s. 39, 43-46, 67, 130.
  31. Jvf. eksempelvis bibliografierne over disse fortegnelser i V.H. Duckles & M.A. Keller: *Music reference and research materials: an annotated bibliography*, 4th ed. N.Y. 1988, s. 164-168, samt E.E. Harris: *Music Education. A Guide to Information Sources*, Michigan 1978, s. 43-46. Jvf. endv. note 53.
  32. "Fortegnelse over doktordisputatser, ..." (jvf. litt.listen).
  33. Jvf. litt.listen.
  34. Beklageligvis findes der ikke tilsvarende fortegnelser for tidsrummet før 1836 og tidsrummet efter 1958, i hvilke der således kan eksistere afhandlinger, som burde inkluderes i tillægget til fortegnelsen.
  35. Iflg. både Sørensen (s.122), Erik Dal (nekrolog over Arnholtz i *Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Oversigt over Selskabets Virksomhed*, 1973-74, s. 111-125) og Jørgen Fafner (nekrolog i *Kbh. Univ. Årbog*, 1973-74, s. 7-13) ligger Arnholtz' afhandling i grænseområdet mellem musik- og litteraturvidenskab. Under Povl Hamburgers forsvarshandling i 1955 skal Jens Peter Larsen iflg. *Berlingske Tidende* (d. 21. jan. 1955) have udtalt, at det, da han forsvarede sin egen disputats i 1939, "var 50 år siden en musikdisputats havde været til forsvar". På tilsvarende måde negligeres Arnholtz af Nils Schiørring, når denne (*op.cit.*, s. 393) skriver, at "Jens Peter Larsen i 1939 som den første herhjemme i nyere tid disputerede på et musikvidenskabeligt emne ...".
  36. Enkelte disputatser vedrørende lydteknik og akustik er ikke medtaget, og det samme gælder to medicinske doktordisputatser, hhv. H. Johansens *Undersøgelser over den aldersbetingede Tunghørhed med nogle Justeringsbestemmelser af Stemmegafler og Monochord*. *Presbycusis*, Kbh. 1943 og O. Bentzens *Investigations on Short Tones. With Special Reference to the Adaptation of the Human Ear*, Aarhus 1953.
  37. *Forordning af 9. Januar 1824; Anordning af 13. Oktober 1927 om Erhvervelse af Doktorgraden ved Københavns Universitet* (afløser fdg. af 1824); *Anordning af 14. Juni 1940 om Erhvervelse af Doktorgraden ved Aarhus Universitet samt om Ændring af Anordning Nr. 259 af 13. Oktober 1927 om Erhvervelse af Doktorgraden ved Københavns Universitet; Bekendtgørelse af 10. november 1972 om erhvervelse af doktorgraden ved universiteterne* (ophæver anord. af 1927 og 1940); *Bekendtgørelse af 31. januar 1977 om erhvervelse af doktorgraden* (ophæver bkg. af 1972); *Bekendtgørelse af 2. juni 1987 om erhvervelse af doktorgraden* (ophæver bkg. af 1977). De i de mellemliggende perioder stedfundne ændringer i disse bestemmelser samt særbestemmelser gældende for de enkelte uddannelsesinstitutioner lades af hensyn til fremstillingens overskuelighed ude af betragtning.
  38. I en udvalgsbetænkning fra 1924 hedder det således: "Efter denne [den bestående ordning] er det saaledes, at Bedømmelserne nok som Regel hemmeligholdes, men at Fakulteterne dog mener sig berettigede til under særlige Forhold at give Doktorander Adgang til at se den og vel ogsaa til selv at offentliggøre den, uden dog i noget Tilfælde at anerkende en Pligt dertil", *Kbh. Univ. Årbog*, 1924-25, s. 180. Jvf. endv. *Kbh. Univ. Årbog*, 1927-28, s. 128, 130-133, hvor det bl.a. hedder: "Den akademiske Lærer-

- forsamling har gentagne Gange omhyggeligt overvejet det Spørgsmaal, om der var Grund til i Anordningen at foreslaa indsat en Bestemmelse sigtende til at give Forfatterne af forkastede Doktorafhandlinger en formel Ret til at blive gjort bekendte med Ordlyden af de af dem nedsatte Udvalg til Fakultetet afgivne Indstillinger. ... Lærerforsamlingen kom imidlertid til det Resultat, at en saadan Bestemmelse ikke var ønskelig" (s. 130-131). Iflg. Smith "anså man for de antagne disputatsers vedkommende, at den offentlige disputatshandling i tilstrækkelig grad gjorde bedømmelsen kendt for doktoranden" (s. 125).
39. Det skal endvidere bemærkes, at der for musikdisputatsernes vedkommende med en enkelt undtagelse altid har været tale om eenstemmige indstillinger.
  40. Egeland Hansen (1979) har som den eneste fået antaget "en flerhed af afhandlinger", af hvilke den første forelå trykt ved indleveringen, mens den anden først blev oversat og trykt efter bedømmelsen.
  41. Bekendtgørelsen af 1987, §2 og §19. Kravet til doktoranden om "beviist fortrinlig Lærdom og Duelighed i den Videnskab, hvoraf han skal nævnes Doctor eller Magister" går helt tilbage til fundatsen af 1788, kap. V, §1.
  42. Denne bestemmelse indskræpes ved flere lejligheder, bl.a. i et cirkulære fra 1935, hvor opmærksomheden endvidere henledes på, "at det - i de Tilfælde hvor den ene af de officielle Opponentter ikke er Lærer under Fakultetet - bliver den officielle Opponent, der er Lærer under Fakultetet, der opponerer sidst, for at han i fornødent Fald kan redegøre for Fakultetets Antagelse af Disputatsen"; *Kbh. Univ. Årbog*, 1935-36, s. 138.
  43. Smith, s. 102-103. Dette fremgår også tydeligt af *Berlingske Tidendes* referater fra bl.a. Arnholtz' (20/5-1938), Glahns (15/12-1954), Thodbergs (18/6-1966) og Bentzons (5/12-1969) forsvarshandlinger.
  44. Smith, s. 96.
  45. I den danske udgave af disputatsen redegør Jeppesen indledningsvist for sagsforløbet, idet han bl.a. offentliggør flg. skrivelse af 27. febr. 1922 fra Det filosofiske Fakultets dekan: "Fakultetet beklager under de forhaandenværende Forhold ikke at være i Besiddelse af tilstrækkelig Sagkundskab til at kunne bedømme den af Dem til Erhvervelse af Doktorgraden indsendte Afhandling "Palestrinastil med særligt Henblik paa Dissonansbehandlingen" ..." (s. 5).
  46. I et 'Andragende' fra Det filosofiske Fakultet udtaltes under 22. febr. 1922 bl.a.: "Professor Hammerichs Lærervirksomhed har, ... uddannet flere Disciple, af hvilke to vides at have Afhandlinger for Doktorgraden færdige"; *Kbh. Univ. Årbog*, 1923-24, s. 26. Om der refereres til Jeppesen og Krogh eller Jeppesen og Abrahamsen anføres ikke, og det har ikke været muligt at få opklaret, om Krogh og Abrahamsen også indleverede deres afhandlinger til bedømmelse ved Kbh. Univ.
  47. Edv. Lehmann: "At blive doktor", *Gads danske Magazin*, xviii, 1924, s. 103-107; Sørensen, s. 114
  48. Alfred Orel: "Ein Jubiläum Wiener musikwissenschaftlicher Arbeit (1898-1923)", *ZfMw*, vi, 1923/24, s. 178.
  49. *Musik. Tidsskrift for Tonekunst*, vii, 1923, s. 10, 53. Smst. anføres desuden hvilken karakter, de tre opnåede: hhv. "einstimmig mit Auszeichnung" (Jeppesen), "magna cum laude" (Krogh), og "summa cum laude" (Abrahamsen). For Erik Abrahamsens vedkommende bemærkes, at "Prøven var afsluttet i Marts 1922 men Dekretet udsat af Hensyn til den paagældendes Ønske om forinden at forsøge en Ordning med et af de skandinaviske Universiteter". Hvorledes Abrahamsen eventuelt har 'forsøgt sig' er uvist.
  50. I perioden 1898-1923 var Jeppesens afhandling således blot een blandt ca. 90 andre dissertationer under Guido Adlers 'Ordinariat'; Orel, *op.cit.*, s. 180.
  51. Jeppesen d. 3/11-1922, Abrahamsen d. 2/3-1923, Krogh d. 18/4-1923; *Musik. Tidsskrift for Tonekunst*, *ibid.*

52. "Paa Undervisningsministeriets derom nedlagte Forestilling har det under 18. April 1924 behaget Hans Majestæt Kongen at tildele Docent ved Universitetet, Dr.phil. Erik Schack Olufsen Abrahamsen, Dr.phil. Knud Jeppesen og Dr.phil. Torben Krogh, der alle har erhvervet den filosofiske Doktorgrad i Udlandet, de til Graden som doctor philosophiae ved Københavns Universitet knyttede Rettigheder"; her citeret efter *Musik. Tidsskrift for Tonekunst*, viii, 1924, s. 66. – En række andre danske musikforskere har ligeledes erhvervet en udenlandsk akademisk grad. Iflg. *Musik. Tidsskrift for Tonekunst* (vii, 1923, s. 96) indleverede frk. cand.phil. Alma Heiberg (1882-1968) i maj 1923 afhandlingen *Mestersangens Historie med særlig Henblik paa Dresdner-Haandskrifterne* til Kbh. Univ. til eventuel erhvervelse af den filosofiske doktorgrad. Man kan formode, at denne afhandling, som ikke blev antaget ved Kbh. Univ., er identisk med/danner grundlag for hendes disputats ved universitetet i Prag i 1925: *Zur Tabulatur des Meistergesangs auf besonderer Grundlage der bisher unveröffentlichten Steyrer Tabulatur*, ikke trykt. Fra Berlins Universitet skriver sig endvidere Herbert Rosenbergs (*1904) *Untersuchungen über die deutsche Liedweise im 15. Jh.*, Wolfenbüttel. Berlin 1931 (afhandlingens 4. kapitel er offentliggjort i *ZfMw*, xiv, 1931/32, s. 67-88, ikke i *ZfMw*, 1930/31 som anført i afhandlingen) og Børge Friis' (*1914) *Friedrich Aemilius Kunzen. Sein Leben und Werk. T. 1. Bis zur Oper "Holger Danske" (1761-1789)*, 1943, ikke trykt.
53. Med specielt henblik på de tre 'udlændinge' er udover de bio- og bibliografiske standardværker bl.a. følgende kilder blevet kontrolleret for relevante oplysninger: *Jahrbuch der Musikbibliothek Peters* (1921ff.); *Jahresverzeichnis der Deutschen Hochschulschriften* (1922ff.); *Jahresverzeichnis der Schweizerischen Hochschulschriften* (1922/23, 1923/24); *Verzeichnis über die seit dem Jahre 1872 an der philosophischen Fakultät der Universität in Wien eingereichten und approbierten Dissertationen*, hrsg. vom Dekanate der Phil. Fak. d. Univ. in Wien. Band 1. 1935 (Kraus Reprint 1972); N. Weyrich: *Les Thèses de Doctorat a l'Université de Fribourg (Suisse) depuis sa Fondation en 1889 jusqu'au 1er Mars 1936*, Fribourg 1936; Richard Schaal: *Verzeichnis deutschsprachiger musikwissenschaftlicher Dissertationen 1861-1960*, Kassel etc. 1963; Jean Gribenski: *Thèses de doctorat en langue française relatives à la musique: bibliographie commentée*, New York 1979.
54. *Kbh. Univ. Årbog*, 1923-24, s. 25ff. Jvf. endv. Kai Kromans og Thomas Laubs indlæg desangående i *Musik. Tidsskrift for Tonekunst*, viii, 1924, s. 10-11, 18-19.
55. Sørensen, s. 114. I en samtidig recension af Hammerichs disputats gives i forbindelse hermed udtryk for følgende interessante synspunkt: "Forfatteren, som vistnok for at bane sin Afhandling Vej til Universitetet, der savner Musikvidenskab blandt sine Fag, har indrømmet den historiske og statistiske Side af Emnet en rigelig Plads, ...", *Musikbladet. Revue for Musik og Theater*, x, 1893, 1/2, s. 3 (anonym, formodentlig H.V. Schytte).
56. Iflg. Jeppesen (*Kontrapunkt (Vokalpolyfoni)*), Kbh. etc. u. år [1930], s. iii) en udvidet udgave af den danske. Det er imidlertid påfaldende, at den tyske udgave generelt indeholder færre nodeeksempler.
57. Statsbiblioteket, Musiksamlingen, Knud Jeppesens Samling, kapsel 26: *Palestrina IV*. Jvf. Peter Woetmann Christoffersen: "Knud Jeppesen's Collection in the State and University Library (Århus, Denmark). A Preliminary Catalogue", *DAM*, vii, 1973-76, s. 27. En fuldstændig detaljeret beskrivelse af de to manuskripter er ikke påkrævet i nærværende sammenhæng.
58. Det kan bl.a. ses, at to af den trykte udgaves overskrifter, hhv. "Dissonans som sekundært Fænomen" og "Dissonans som primært Fænomen", erstatter overskrifterne "Dissonans som 'Ikke-Konsonans'" og "Dissonans æstetisk betonet" i manuskriptet.
59. Jvf. s. 243.
60. I manuskriptet angivet med to tilføjelser i Jeppesens håndskrift på hhv. blad 6r: "Dänische Ausgabe p. 10-15" og blad 16r: "Dänische Ausg. p. 85-". De manglende nodeeksempler er i manuskriptet erstattet af håndskrevne tal, som tilsvarende henviser til de pågældende sidetal i den trykte danske udgave.

61. *ZfMw*, vi, 1923/24, s. 470.
62. *Verzeichnis ... Wien ... Dissertationen* (se note 53), s. 204.
63. Titler i stil med *Der Palestrinastil mit besonderem Hinblick auf die Dissonanzbehandlung*, af Orel anført som overskrift på sin recension (*op.cit.*, s. 470), må betragtes som ad hoc-oversættelser af titlen på den trykte danske udgave.
64. Jvf. iøvrigt afsnittet "Introduktion til fortegnelsen og tillægget" (s. 240f).
65. Jvf. s. 244f.
66. For en nærmere redegørelse for de forskellige udgaver og oversættelser af afhandlingen henvises til afsnittet "Epilogus pro Jeppesen" (s. 245ff).
67. Udgaven fra Levin & Munksgaard giver ikke de oplysninger, som findes i Hillger-udgaven, om, at der er tale om en såkaldt "Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde" samt promotionsdato og referenter. Bortset herfra samt et "Lebenslauf" i udgaven fra Walter Hillger (s. viii) er de to udgaver identiske.
68. I marts 1939, altså kort tid før Larsen indleverede afhandlingen til bedømmelse, havde den følgende mere udførlige titel: *Zur Echtheit und Chronologie der Sinfonien Joseph Haydns. I. Quellenkritischer Teil*; *Kbh. Univ. Årbog*, 1938-39, s. 63.
69. I den sin opposition uddelte Jeppesen til auditoriet et lille hæfte med 38 node-eksempler; *Berl. Tidende*, d. 21/1-1955, s. 7 (*Nius*).
70. Nicolaisen trådte i stedet for det sygemeldte medlem af bedømmelsesudvalget dr. Ernst Emsheimer (Sverige), hvis indstillings-karakteristik blev citeret under Schjør-rings opposition.
71. Oplyst af forfatteren. Antagelsesdatoen er ikke aftrykt i afhandlingen.
72. Det danske resumé (3 s.) blev indleveret sammen med afhandlingen, men er ikke aftrykt i den færdige udgave.
73. Jvf. s. 235f.